

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Budget för landskapet Åland år 1996

1995-96

nr 2

Fr nr 7

FM nr 1-10

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att för landskapet Åland upptas en budget för år 1996 uppgående till 1.025.071.000 mark. I förhållande till budgeten för år 1995 inklusive den första tilläggsbudgeten, ökar omslutningen med 3,1 %.

Motionerna

I anslutning till budgeten har 10 finansmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgeten godkänns efter smärre justeringar och att samtliga finansmotioner förkastas.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

Allmänt om budgeten

Med tanke på det ekonomiska systemet som infördes i och med den nya självstyrelselagens ikraftträdande den 1 januari 1993 finner utskottet det angeläget att landskapets budget både uppfattas och utnyttjas som det viktiga finanspolitiska instrument den rätteligen bör vara. Utskottet finner det föreliggande budgetförslaget vara överskådligt och informativt men konstaterar ändå att utrymme finns för ytterligare utveckling.

Det vore enligt utskottets åsikt en fördel om man direkt ur budgeten i så stor utsträckning som möjligt kunde utläsa förhållandet mellan inkomster och utgifter för olika aktiviteter, t.ex. genom en indelning i olika resultatenheter. Det vore likaså en fördel om förväntade effekter och förväntad nytta av anslagen i möjligaste mån skulle anges i budgeten varefter en uppföljning av det verkliga utfallet kunde redovisas t.ex. i landskapsstyrelsens förvaltningsberättelse.

Vidare önskar utskottet starkt betona vikten av långsiktiga ekonomiska och finanspolitiska riktlinjer. I den nyligen tillsatta landskapsstyrelsens handlingsprogram anges att

finanspolitiken skall göras mer långsiktig med översiktliga 3-års planer. Utskottet finner detta positivt och anser att den långsiktiga planeringen bör inledas snarast möjligt. Planer bör enligt utskottets åsikt föreläggas lagtinget antingen som en del av budgeten eller i form av särskilt meddelande. Långsiktiga planer bör givetvis läggas till grund för det fortlöpande budgetarbetet.

Utskottet anser därtill att landskapsstyrelsen bör överväga ändamålsenligheten av att utarbeta en populariserad förkortning av budgeten avsedd för den åländska allmänheten. En sådan "folkupplaga" av budgeten skulle innehålla de stora riktlinjerna och de viktigaste förändringarna.

Budgeten, kommunernas ekonomi och finansieringen av ÅHS

I budgetförslagets allmänna motivering redogör landskapsstyrelsen för den kompromiss som landskapsstyrelsen gick in för som ett resultat av de i landskapsandelsreformen avsedda förhandlingarna med kommunerna. Vid överläggningarna kunde enighet inte uppnås mellan å ena sidan landskapsstyrelsen och å andra sidan de kommunala företrädarna i fråga om synen på finansieringen av ÅHS, behoven av nedskärningar av landskapsandelarna för socialvården och systemet för återbäring av mervärdesskatt.

Den kompromiss som landskapsstyrelsen konstruerade innebär bl.a. att compensationen för återkrävd mervärdesskatteåterbäring slopas som särskilt anslag, att nedskärningen av landskapsandelarna för socialvården slopas och att den ÅHS-avgift som kommunerna erlägger till landskapet sänks till 3,0 p/skattöre samtidigt som finansieringssystemet för Gullåsen bibehålls ännu år 1996. Vidare har parterna överenskommit om en utredning i syfte att ytterligare förenkla stödet till kommunerna så att landskapsandelarna om möjligt skulle minskas medan kommunerna i gengäld skulle slippa deltagandet i finansieringen av ÅHS.

I sammanhanget kan även nämnas att kommunernas andel i finansieringen av folkpensionens tilläggsdel slopats och att landskapsstyrelsen till lagtinget överlämnat ett förslag om höjning av kommunalskatten för samfund.

Utskottet noterar den skillnad i synsätt som föreligger mellan landskapsstyrelsen och kommunerna och konstaterar samtidigt att den centrala utgångspunkten för landskapsandelsreformen var att den totala kostnadsfördelningen mellan landskapet och kommunerna skulle bibehållas oförändrad i förhållande till tidigare gällande system.

Enligt utskottets åsikt är behovet av en utredning över de ekonomiska relationerna mellan landskapsstyrelsen och kommunerna uppenbart. Landskapsstyrelsen bör därför enligt utskottets åsikt snarast möjligt låta företa en jämförelse mellan det nuvarande

landskapsandelssystemet och det tidigare gällande. Utredningen bör även ta sikte på förändringar som inträffat kommunerna emellan.

Ytterligare bör landskapsstyrelsen enligt utskottets mening kartlägga på vilket sätt nyligen företagna reformer påverkat kommunernas ekonomi. Som exempel på faktorer som här bör beaktas kan utskottet, utöver vad som uppräknas i budgetförslaget, nämna familjestödsreformen och samfundsskatten.

Utredningarna bör tillsammans ge en helhetsbild av de olika förändringarnas inverkan på den kommunala ekonomin.

I tll. Lisbeth Erikssons m.fl. finansomotion nr 3/1995-96 föreslås att ett anslag om 7.550.000 mark upptas under moment 24.02.32 för kompensation till kommunerna för återkrävd mervärdesskatteåterbäring. Utskottet föreslår att motionen förkastas eftersom frågan om kompensation för återkrävd mervärdesskatt inte kan separeras utan måste ses som en del av det totala ekonomiska mellanhavandet mellan landskapet och kommunerna vilket nu föreslås bli föremål för utredning.

Förslag till trafikplan för landskapet Åland år 1995-2003

I samband med budgetförslaget för år 1995 presenterade landskapsstyrelsen en preliminär långtidsplan för trafikutvecklingen och i samband med det nu föreliggande budgetförslaget presenteras det färdiga trafikplaneförslaget för åren 1996-2003. Eftersom landskapsstyrelsen avsåg att under våren 1995 för lagtinget förelägga ett fullständigt förslag till trafikplan för behandling avstod utskottet från att i sitt betänkande över förslaget till budget för år 1995 i detalj gå in på trafikplaneförslaget utan framförde endast några generella synpunkter. Utskottet konstaterar nu att trafikplanen inte som planerat förelades lagtinget för behandling.

I betänkandet över budgetförslaget för år 1995 framhöll utskottet bl.a. att det s.k. kortruttsystemet för färjtrafiken borde byggas ut och att trafikplanen borde läggas upp så långsiktigt att såväl gjorda som planerade investeringar kan utnyttjas så att de sammanfaller med framtida investeringar. Vidare ansåg utskottet att landskapsstyrelsen borde undersöka tillgången till lättare och billigare tonnage som är anpassat till trafikens turtoppar och till årstiderna samt i övrigt är lämpligt i förhållande till dels rutterna, dels turtätheten.

Utskottet konstaterar nu att den nu föreslagna trafikplanen upptar två större frågor som inte upptogs i det preliminära förslaget. Dels kommer, enligt den föreslagna investeringsplanen, vägnätet att byggas ut från Torsholma till Lilla Hummelholm vilket innebär att sjöpasset förkortas. Förkortningen av färjpasset kommer att minska

driftskostnaderna och underlätta vintertrafiken. Fler turer på linjen Hummelvik - Lilla Hummelholm möjliggörs dock inte. Trafikplanen innehåller ytterligare ett förslag om att en skärgårdsfärja anskaffas som är anpassad för såväl korta som långa färjrutter. Färjan skall enligt trafikplanen dimensioneras så att den motsvarar ms Alfågelns kapacitet för såväl tunga fordon som passagerare.

Enligt utskottets åsikt bör landskapsstyrelsen vid beslut om anskaffning av skärgårdsfärjan beakta framtida trafiksäkerhetskrav, sjöpassets längd, driftsekonomiska fördelar och färjans anpassning till årstider och väderlek. Vidare önskar utskottet framhålla vikten av att landskapsstyrelsen noga överväger vilken typ av färja som är mest ändamålsenlig med tanke på en framtida utveckling av skärgårdstrafiken. Enligt utskottets åsikt är det nämligen viktigt att valet av färjtyp inte medför någon låsning inför framtida förändringar och nya lösningar.

Utskottet har noterat att skärgårdskommunernas samarbetsnämnd tillsatt en arbetsgrupp bestående av två representanter från vardera skärgårdskommun. Gruppens uppgift är att ge förslag till framtida riktlinjer för och förbättringar av färjtrafiken. Enligt vad utskottet fått erfara kommer arbetsgruppen inom kort att avge ett förslag som efter behandling i skärgårdskommunernas fullmäktigen kommer att överlämnas till landskapsstyrelsen. Förslaget torde innehålla en heltäckande och långsiktig plan för utvecklande av skärgårdstrafiken vilken bygger på s.k. kortruttsystem.

Landskapsstyrelsen bör, enligt utskottets mening, efter att ha tagit del av skärgårdskommunernas samarbetsnämnds förslag, noga utvärdera förslaget och därefter göra en långsiktig bedömning av skärgårdstrafikens utformning varvid särskilt aspekter i fråga om förbättrad service och god driftsekonomi bör beaktas. Om landskapsstyrelsen med anledning härav företar en revidering av trafikplanen bör denna föreläggas lagtinget.

I sitt betänkande över budgeten för år 1995 noterade utskottet landskapsstyrelsens hänvisning till att tiden mellan ombeläggningar av vägnätet med dåvarande resurser i medeltal blir 17 år medan behovet varit ca 10 år i medeltal dithills. Utskottet ansåg att sådana förhållanden inte är godtagbara på sikt och att ett förslag till lösning på problemet borde framläggas.

I föreliggande förslag till trafikplan konstateras fortsättningsvis att tiden mellan ombeläggningarna med nuvarande resurser i snitt är 17 år och att kostnaderna för ombeläggningar därför väsentligt kommer att öka. I budgetförslaget under moment 28.02.18 föreslås en höjning av anslaget för omlägningsarbeten från 3 miljoner mark till 3,5 miljoner mark. Utskottet konstaterar att väsentligt större anslag framöver kommer att bli nödvändiga om landskapet skall ha möjlighet att på ett tillfredsställande sätt underhålla

beläggningen på befintligt vägnät och dessutom belägga ytterligare vägsträckor.

I trafikplaneförslaget sägs att trafiksäkerhet och miljöanpassning bör prioriteras vid ombyggnad av det befintliga vägnätet och att miljökonsekvensbedömning skall verkställas vid betydande ombyggnader där vägsträckningen förändras. Vidare sägs bland annat att att undantag från den nordiska normalstandarden kan göras ifall kulturhistoriska eller landskapsmässiga aspekter talar för detta.

Utskottet önskar ytterligare betona vikten av ökad miljöanpassning vid om- och tillbyggnad av vägnätet. Det är enligt utskottets åsikt synnerligen angeläget att vägnätet är anpassat till den säregna åländska landskaps- och kulturmiljön bland annat med tanke på turismen. Landskapsstyrelsen bör således, enligt utskottets åsikt, i större utsträckning än hittills tillåta sig att av miljöskäl avvika från den nordiska normalstandarden. Dessutom bör man vid såväl om- som nybyggnad noga överväga för vilken hastighet vägen skall planeras. Utgångspunkten bör, enligt utskottets mening, vara att vägar som går genom tätbebyggda områden och genom känsliga natur- eller kulturmiljöer skall kunna planeras för 50 km/timme. Breda, raka vägar inbjuder till högre hastigheter och kan därför inte heller alltid motiveras av trafiksäkerhetsskäl i synnerhet inom bebyggda områden. Därtill anser utskottet att landskapsstyrelsen vid förbättringar och ombyggnader av vägar i största möjliga utsträckning skall följa den gamla vägsträckningen.

I trafikplaneförslaget sägs vidare att åtgärdsprogrammet för vägbyggnad är så uppgjort att huvudvägarna prioriteras. Enligt utskottets åsikt är det angeläget att prioriteringen inte drivs så långt att förbättring och underhåll av lands- och bygdevägar blir eftersatt. Utskottet noterar här att den nyligen tillsatta landskapsstyrelsen i sitt handlingsprogram avser öka vägförbättringsåtgärder i glesbygden.

I bilaga 3 till landskapsstyrelsens förslag till trafikplan ingår en lista över de lands- och bygdevägar som är i behov av förbättringsåtgärder. Enligt utskottets mening bör landskapsstyrelsen uppgöra en tidsplan och ange i vilken ordningsföljd de olika projekten avses förverkligas. Utskottet är medvetet om svårigheten i att göra en sådan prioritering speciellt i fråga om förbättringar av bygdevägar för vilka landskapsstyrelsen är beroende av markägares tillstånd, men anser ändå att en tidsplan är till fördel eftersom förhandlingar med markägare kan inledas i god tid om prioriteringsordningen är klar. Vad gäller landsvägar torde en prioritering te sig enklare med tanke på att vägplan i regel uppgörs för förbättring av landsvägar.

Utskottet konstaterar att några fel insmugit sig i uppräknningen i bilagan så att vissa bygdevägar anges som landsvägar varför listan bör korrigeras innan trafikplanen fastslås.

Preliminär plan för hälso och sjukvården år 1996

Som en bilaga till budgeten presenteras en preliminär plan för hälso- och sjukvården år 1996, antagen av landskapsstyrelsen den 31 oktober 1995.

Utskottet konstaterar att hälso- och sjukvårdsplanens betydelse som politiskt styrinstrument ökar i takt med den tilltagande rambudgeteringen. Enligt utskottets åsikt är det därför viktigt att planen på ett tydligt sätt presenterar de förändringar som planeras i förhållande till pågående verksamhet och att de olika verksamhetssektorerna presenteras på ett enhetligt och jämförbart sätt.

Utskottet önskar i sammanhanget något beröra läkarnas möjligheter att i centralsjukhusets lokaliteter bedriva privatmottagning. Enligt utskottets åsikt bör denna möjlighet finnas men med tanke på patienternas förtroende för hälso- och sjukvårdssystemet är det synnerligen angeläget att den privata verksamheten bedrivs under strikt kontrollerade och klart avgränsade former.

Pensioner

För att trygga betalningen av framtida pensioner och för att utjämna pensionsutgifterna för landskapet antog lagtinget våren 1995 en landskapslag om landskapet Ålands pensionsfond. Lagen trädde i kraft den 1 oktober 1995 och den nya landskapsstyrelsen kommer att tillsätta pensionsfondens styrelse för den lagstadgade 4-åriga mandatperioden. Enligt pensionsfondslagens övergångsbestämmelser skall de pensionsavgifter som landskapet uppburit av anställda och förtroendevalda fram till lagens ikraftträdande, överföras till pensionsfonden.

Utskottet konstaterar att det i budgeten för år 1995 reserverades 40,3 miljoner mark för den kommande pensionsfonden och kapitalet i fonden enligt landskapsstyrelsens beräkningar totalt skall uppgå till ca 96 miljoner mark i slutet av år 1996.

Eftersom pensionskostnaderna på grund av åldersstrukturen i framtiden avsevärt kommer att öka finner utskottet det synnerligen angeläget att landskapsstyrelsen tar fram underlag för beräkning av framtida budgeterings- och fonderingsbehov. Enligt utskottets uppfattning torde pensionskostnaderna utan en mycket god framförhållning kunna komma att utgöra ett stort finansieringsproblem.

Detaljmotivering

INKOMSTER

12.Avd. 23. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

12.23.27 Pensionsinkomster (- 160.000)

Utskottet noterar den rättelse som landskapsstyrelsen inlämnat till utskottet i brev av den 23 november 1995 och konstaterar att de under momentet avsedda andelarna i pensionskostnaderna, med beaktande av landskapslagen om ändring av 38 § landskapslagen om planering av och landskapsstöd för socialvården (73/95), bör erläggas till Ålands pensionsfond varför utskottet föreslår att inkomsten stryks och momentet utgår.

12.25.12 Ålands hälso- och sjukvårds inkomster

I ldl. Wickström-Johanssons m.fl. finansomotion nr 6/1995-96 föreslås att anslaget under momentet sänks med 2.000.000 mark som en följd av att avgiften för besök på hälsocentralen slopas.

Utskottet konstaterar att avgiften för besök på hälsocentralen nyligen sänkts och noterar därmed den allmänna strävan att reducera avgiften. Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen utvärderar det nya avgiftssystemet så att avgifterna inte oskäligt drabbar patienterna. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

UTGIFTER

22.Ht 01. LANTRÅDET OCH LANDSKAPSSTYRELSENS LEDAMÖTER

22.01.01 Avlöningar (F)

I momentets motivering föreslås ett anslag för inrättande av en tjänst som informatör/pressekreterare vilken skulle besättas längst för landskapsstyrelsens mandattid. Förslaget motiveras med det ökade massmediala intresset för Åland och med att landskapsstyrelsens behov av utåtriktad information av mer politisk natur har ökat.

Utskottet anser att landskapsstyrelsen, efter att ha bedömt vilket behov som föreligger, skall ha möjlighet att inrätta en informatörstjänst vars tyngdpunkt inte ligger på information av mer politisk natur. Informatören skall istället, om landskapsstyrelsen finner det lämpligt, kunna ha till uppgift att handha samordningen av all form av information från landskapets sida.

Utskottet anser att anställningstiden inte behöver sammanfalla med landskapsstyrelsens mandattid om tyngdpunkten inte ligger på information av politisk natur men att landskapsstyrelsen ändå bör överväga anställning på viss tid. Om landskapsstyrelsen finner det ändamålsenligt att tjänsten istället inrättas under kansliavdelningen utgår utskottet från att landskapsstyrelsen vidtar nödvändiga åtgärder härför.

23.Ht 01. CENTRALFÖRVALTNING

23.01.01 Avlöningar (F)

Landskapsstyrelsen föreslår under momentet ett anslag för en tillfällig tjänst som koordinator för EU-frågor, nordiska frågor och Östersjöfrågor. Utskottet konstaterar att koordineringen av nordiska frågor idag handhas av kanslichefen och av sekreteraren för Ålands delegation i Nordiska rådet, i vilken även landskapsstyrelsens ledamöter ingår. Med tanke på diskussionerna om en omorganisation av förvaltningen i fråga om externa relationer är det enligt utskottets mening till fördel om landskapsstyrelsen vid inrättandet av den tillfälliga tjänsten som EU-koordinator förbehåller sig möjligheten att i ett senare skede i samband med en eventuell omorganisation ålägga EU-koordinatören ansvar även för nordiska frågor och Östersjöfrågor.

07. RADIO OCH TV-VERKSAMHET

Utskottet har inbegärt kulturutskottets utlåtande över de kultur- och mediapolitiska aspekterna av kapitel 23.07. Utlåtandet bifogas detta betänkande.

Utskottet omfattar kulturutskottets ställningstagande och föreslår att bolagets verksamhet skall bedrivas såsom landskapsstyrelsen beskriver den i budgetförslaget dock så att den tredje strecksatsen skall ha följande lydelse:

- främja insikterna i och förståelsen för de grundläggande principerna för självstyrelsen d.v.s. bevarandet av det svenska språket, utvecklingen av kulturlivet, stärkandet av samhörighetskänslan hos befolkningen och fördjupningen av den samhällspolitiska debatten och demokratin.

09. MOTORFORDONSBYRÅN

I den rättelse som landskapsstyrelsen inlämnade till utskottet anser landskapsstyrelsen att det fjärde stycket i kapitel motiveringen vilket börjar med "Med beaktande av" skall strykas eftersom ifrågavarande anslag för avlönande av besiktningstekniker inte finns medtaget under avlöningsmomentet. Utskottet föreslår därför att stycket utgår.

24.Ht

02. ALLMÄNNA STÖD TILL KOMMUNERNA

24.02.32

Kompensation för återkrävd mervärdesskatteåterbäring

I finansmotion nr 3/1995-96 föreslås att ett anslag om 7.550.000 mark upptas under momentet. Utskottet föreslår att motionen förkastas med motiv som anges i den allmänna motiveringen under rubriken "Budgeten, kommunernas ekonomi och finansieringen av ÅHS".

24.02.33

Understöd till kommunala samarbetsnämnden (I finansmotion nr 1/1995-96 föreslaget nytt moment)

I ltl. Lisbeth Erikssons m.fl. finansmotionen föreslås att under momentet upptas ett anslag om 200.000 mark för påskyndandet av utvecklingen av Ålands Kommunförbund. Utskottet föreslår att motionen förkastas eftersom initiativ till upptagande av anslag för bildande av ett kommunförbund enligt utskottets åsikt bör komma från kommunerna själva.

24.Ht

05. SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR

24.05.74

Infrastrukturella investeringar (R)

Landskapsstyrelsen föreslår ett anslag om 2,5 miljoner mark för marknadsundersökningar, inledande marknadsbearbetning och projektering av ett kongress- och kulturhus. Landskapsstyrelsens målsättning är att anläggningen skall kunna tas i bruk i slutet av år 1998.

I motiveringen konstaterar landskapsstyrelsen att turismen hör till de näringsgrenar som anses ha stora utvecklingsförutsättningar på Åland och att det är särskilt viktigt att öka turismen under lågsäsong. Landskapsstyrelsen anser att såväl ett kombinerat kongress- och kulturhus som en allhall skulle skapa nya verksamhetsmöjligheter. Landskapsstyrelsen har dock bedömt att allhallsprojektet till vissa väsentliga delar är så oklart att kongress- och kulturhuset kan förverkligas först.

Utskottet delar landskapsstyrelsens uppfattning att såväl kongress- och kulturhus som allhall avsevärt skulle bidra till att utveckla turismen särskilt under lågsäsong. Utskottet finner det med tanke på sysselsättningen därför synnerligen angeläget att större infrastrukturella satsningar verkligen fås till stånd snarast möjligt. Eftersom projekten är angelägna samtidigt som landskapets ekonomi är relativt god, hyser utskottet en förhoppning om att båda projekt inom en inte alltför avlägsen framtid skall kunna förverkligas.

Enligt utskottets åsikt bör landskapsstyrelsen därför utan dröjsmål vidta åtgärder för förverkligande av det projekt för vilket planerna är längst framskridna. Till den del landskapet åtar sig driftsansvar för anläggningen bör landskapsstyrelsen dock inhämta lagtingets yttrande.

Utskottet finner det angeläget att den fortsatta planeringen sker i samråd med företrädare för både kulturaktiva och representanter för turistnäringarna.

10. PENNINGAUTOMATMEDEL

24.10.86

Lån ur penningautomatmedel (R)

För lån ur penningautomatmedel tillämpas en fast ränta som sedan många år tillbaka i allmänhet uppgår till 6,5 procent.

Enligt utskottets åsikt finns klara långsiktiga fördelar med ett system med fast ränta för lån ur PAF-medel. I ett läge då marknadsräntenivån understiger den fasta räntan, liksom för närvarande, kan räntenivån på PAF-lånen dock ifrågasättas. En i jämförelse med marknadsräntan högre PAF-ränta bidrar till att intresset för lånen avtar varvid landskapsstyrelsen går miste om ett instrument för en aktiv finanspolitik i syfte att stimulera sysselsättningen. Landskapsstyrelsen bör därför enligt utskottets mening överväga att till exempel tillfälligt sänka räntan för nya lån men formulera avtalen så att räntan kan stiga i takt med marknadsräntan, dock till maximalt 6,5 procent.

25.Ht

03. FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN

25.03.01

Avlöningar (F)

I ltl. Eklöws m.fl. finansmotion nr 4/1995-96 föreslås att anslaget under momentet höjs från 274.000 till 374.000 mark för att projektanställa en utredare eller för att anlita en konsult för systematisk arbetsvärdering.

Utskottet konstaterar att jämställdhetsdelegationen den 15 juni 1995 vänt sig till landskapsstyrelsen med en önskan om att ett moment för systematisk arbetsvärdering inom landskapsförvaltningen skulle upptas i budgeten för år 1996. Landskapsstyrelsen förhöll sig i princip positiv till jämställdhetsdelegationens förslag och beslöt den 16 oktober 1995 att ta upp frågan om en arbetsvärdering vid förhandlingarna med tjänstemännens fackliga organisationer innan slutlig ställning tas till delegationens begäran. Utskottet stöder i sak motionen men eftersom frågan för närvarande, enligt vad utskottet fått erfara, är föremål för nämnda förhandlingar och ärendet därmed redan är under behandling föreslår utskottet att finansmotionen förkastas.

26.Ht 01. CENTRALFÖRVALTNING

26.01.01 Avlöningar (F)

I ltl. Viveka Erikssons m.fl. finansmotion nr 7/1995-96 föreslås att anslaget höjs med 194.624 mark så att en heltidstjänst som skolpsykolog återinrättas.

Utskottet konstaterar att det inte finns någon landskapsanställd psykolog för landskapets skolor men att verksamheten handhas av kuratorer och studiehandledare samtidigt som elever som är i direkt behov av psykologhjälp hänvisas till mentalvårdsförbundets psykologer. Något äskande om anslag för inrättande av en psykologtjänst har inte framställts från utbildningsavdelningens sida utan avdelningen prioriterade istället en befattning som speciallärare.

I motionen sägs att skärgårdskommunerna har behov av att köpa psykologtjänster och att detta kunde inrymmas under en landskapspsykologtjänst. Enligt vad utskottet fått erfara köper skärgårdskommunerna idag psykologtjänster av högstadiedistriktet och verksamheten fungerar tillfredsställande.

Med hänvisning till ovannämnda föreslår utskottet att motionen förkastas.

76. ÅLANDS SJÖMANSSKOLA

Utskottet noterar den rättelse som landskapsstyrelsen inlämnat till utskottet och konstaterar att följande text av förbiseende inte medtagits i förteckningen över utbildningsutbudet:

"Grundexamen inom hotell-, restaurang- och storhushållsbranschen:

- vt 1 grupp, ht 2 grupper"

27.Ht 01. CENTRALFÖRVALTNING

27.01:01 Avlöningar (F)

Utskottet konstaterar att Ålands och Finlands anslutning till EU medfört stora förändringar för såväl jordbrukar- som fiskarkåren. Inom landskapsförvaltningen har jord- och skogsbruksbyrån med anledning av EU-medlemskapet tilldelats extra resurser vilket hittills inte varit fallet med fiskeribyrån med undantag av den tjänsteman som, enligt vad utskottet fått erfara, kommer att tillsättas för en period om fyra månader. Med tanke på den stora arbetsbörda som EU-anslutningen fört med sig bland annat i form av skyldigheten till registrering och därmed sammanhängande kontrolluppgifter anser utskottet det angeläget att landskapsstyrelsen ser över fiskeribyråns möjligheter att sköta sina åligganden och därtill bistå fiskarna i fråga om den nya byråkrati som ålagts yrkeskåren varefter landskapsstyrelsen bör vidta nödiga åtgärder.

02. NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE

27.02.43 Landskapsunderstöd för utvecklande av näringsverksamheten

Utskottet noterar att Ålands Hantverksförening rätteligen bör heta Ålands Hemslojdsförening i motiveringens andra stycke.

04. AVFALLSHANTERING

I landskapsstyrelsens budgetförslag föreslås ett anslag om 3.000.000 mark för tecknande av det i ett initialskede behövliga aktiekapitalet i ett kommunal- och landskapsägt bolag för en för hela landskapet gemensam avfallsbehandlingsplats.

Utskottet delar landskapsstyrelsens bedömning att ett för hela landskapet gemensamt avfallsupplag behövs för att uppfylla de krav som ställs på sortering, återvinning och deponering av avfall.

Landskapsstyrelsen bör därför enligt utskottets mening klargöra frågor kring huvudmannaskap och organisation för en gemensam anläggning i Haddnäs, liksom de ekonomiska aspekterna, varefter projektet på nytt presenteras lagtinget innan aktier tecknas eller landskapet på annat sätt deltar i finansieringen av investeringar för projektet.

Enligt utskottets mening är det synnerligen angeläget att utgångspunkten för den gemensamma avfallshanteringen är att avfallsmängden så långt som möjligt reduceras genom sortering och därpåföljande återvinning. I planerna för den gemensamma deponin bör alltså, enligt utskottets mening,

ingå central kompostering som är jämförbar med industriell hantering vilken dock kan förläggas till en annan plats än centraldeponin. De planer som Ålands renhållnings Ab har beträffande en sådan central kompost är enligt utskottets mening intressanta och bör noga följas upp av landskapsstyrelsen.

27.04.25 Miljöundersökningar

I ltl. Sune Erikssons m.fl. finansmotion nr 8/1995-96 föreslås en höjning av anslaget under momentet med 200.000 mark och en ändring av momentets motivering så att utredningarna om den samordnade avfallshanteringen inte direkt skall ta sikte på ett upplag i Haddnäs. Utskottet föreslår att motionen förkastas med hänvisning till de synpunkter som utskottet anfört under kapitel 27.04 ovan.

27.04.88 Investeringar för avfallshantering (R)

I ltl. Sune Erikssons m.fl. finansmotion nr 9/1995-96 föreslås att anslaget för aktieteckning i ett kommun- och landskapsägt bolag utgår eftersom ett dylikt bolag kräver kommunernas medverkan och flertalet kommuner ännu inte avgivit sina utlåtanden. Utskottet föreslår att motionen förkastas med hänvisning till de synpunkter som utskottet anfört under kapitel 27.04 ovan.

11. ANNAT UNDERSTÖDJANDE AV LANTBRUKET

27.11 41 Miljöstöd för jordbruket

I en uppräknings i momentets motivering upptas bland specialstöden ett stöd för odling av non-food produkter. Utskottet konstaterar att sådant stöd enligt EU:s regler inte kan utgå som specialstöd.

15. FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET

27.15.41 Landskapsunderstöd för skogsförbättringsarbeten (R)

Under momentet anges en fördelning av anslaget för skogsförbättringsarbeten. Av totalt 1.350.000 mark beräknas 280.000 mark utgöra ersättning för arbetsledning och 100.000 mark ersättning för skötseln av skogsbruket i skärgården. Utskottet noterar att de två nämnda beloppen utgör ersättning till Ålands skogsvårdsförening till skillnad från resterande anslag vilka är avsedda för landskapsstyrelsens egen verksamhet, något som enligt utskottets mening tydligare borde framgå ur budgetförslaget.

25. TURISMEN

27.25.40 Turismens främjande (R)

I momentets motivering sägs att landskapsstyrelsens förlustgaranti för skonaren Lindens dagskryssningar sommaren 1996 förutsätter bland annat att Mariehamns stad beviljar stöd för kryssningarna i minst samma omfattning som landskapsstyrelsen. Utskottet har under behandlingen fått erfara att landskapsstyrelsen rätteligen avser att en förutsättning för garantins beviljande är att Mariehamns stad beviljar stöd i samma relation till landskapets stöd som för år 1995.

30. MILJÖVÅRDEN

27.30.21 Miljöundersökningar och utredningar

I ltl. Wickström-Johanssons m.fl. finansmotion nr 5/1995-96 föreslås att anslaget under momentet höjs med 154.000 mark så att Agenda 21-arbetet kan fortsätta under hela år 1996.

Utskottet föreslår att motionen förkastas eftersom anslaget dimensionerats i enlighet med den överenskommelse om Agenda-21 projektet som ingåtts mellan landskapsstyrelsen och Ålands natur och miljö r.f.

28.Ht 02. VÄGAR

28.02.18 Drift och underhåll av allmänna vägnätet, hamnar och byggnader

I ltl. Tage Bomans finansmotion nr 10/1995-96 föreslås att ett anslag om 1.000.000 mark för ombyggnad av bygdeväg Tjudö-Pettböle skall upptas under moment 28.02.77. Utskottet konstaterar att motionen rätteligen hör hemma under detta moment.

Mot bakgrund av vad som sägs i betänkandets allmänna motivering gällande förslaget till trafikplan föreslår utskottet att finansmotionen förkastas.

28.02.77 Vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (R)

Beträffande finansmotion nr 10/1995-96 hänvisas till moment 28.02.18.

05. FLYGTRAFIK

28.05.40 Understöd för flygverksamhet

Enligt ett avtal ingånget mellan landskapsstyrelsen och Skärgårdsflyg Ab

om hyra av flyghangar skall Skärgårdsflyg Ab betala en årlig hyra till landskapet om ca 160.000 mark per år.

Utskottet konstaterar att någon i hyra i praktiken inte uppburits för åren 1993-95 och att landskapsstyrelsen i förslaget till budget för 1996 inte upptagit någon hyresinkomst. Enligt vad utskottet fått erfara avser landskapsstyrelsen att i tilläggsbudget för år 1995 tillskjuta medel för reglering av den hittills obetalda hyran för att därefter vidta åtgärder för ändring av hyresavtalet.

I ltl. Lisbeth Erikssons m.fl. finansmotion nr 2/1995-96 föreslås att anslaget under momentet höjs med 20.000 mark för projektering av en belyst helikopterplatta i Föglö. Utskottet föreslår att motionen förkastas eftersom utskottet inte har tillräckligt underlag för att föreslå att medel för projektering av helikopterplattan skall anslås i budgeten. Enligt utskottets mening bör landskapsstyrelsen dock överväga behovet av en sådan helikopterplatta och vid behov återkomma t.ex. i samband med tilläggsbudget.

18. UTVECKLANDE AV KOLLEKTIVTRAFIKEN

28.18.21 Understöd för utvecklande av kollektivtrafiken

Utskottet anser att landskapsstyrelsen bör överväga att regelbundet inbegära anbud för handhavandet av kollektivtrafiken.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 21 november 1995 inbegärt finansutskottets yttrande över framställningen.

Finansmotioner

I anslutning till framställningen har utskottet behandlat följande motioner:

Ltl Lisbeth Eriksson m.fl.: Om upptagande av ett nytt anslag om 200.000 mark (24.02.33) för understöd till Kommunala samarbetsnämnden. (FM nr 1/1995-96).

Ltl Lisbeth Eriksson m.fl.: Om höjning av anslaget för understöd för flygverksamhet (28.05.40) med 20.000 mark. (FM nr 2/1995-96).

Ltl Lisbeth Eriksson m.fl.: Om upptagande av 7.550.000 mark som kompensation för återkrävd mervärdesskatteåterbäring (24.02.32). (FM nr 3/1995-96).

Ltl Raija-Liisa Eklöw m.fl.: Om höjning av anslaget för avlöningar (25.03.01) med 100.000 mark för en utredare eller en konsult för systematisk arbetsvärdering. (FM nr 4/1995-96).

Ltl Lotta Wickström-Johansson m.fl.: Om höjning av anslaget för miljöundersökningar och utredningar (27.30.21) med 154.000 mark för att fortsätta Agenda 21-arbetet. (FM nr 5/1995-96).

Ltl Lotta Wickström-Johansson m.fl.: Om sänkning av anslaget för Ålands hälso- och sjukvårds inkomster (12.25.12) med 2.000.000 mark. (FM nr 6/1995-96).

Ltl Viveka Eriksson m.fl.: Om höjning av anslaget för avlöningar vid utbildningsavdelningens centralförvaltning (26.01.01) med 196.624 mark för återinrättande av en tjänst som skolpsykolog. (FM nr 7/1995-96).

Vtm Sune Eriksson m.fl.: Om höjning av anslaget för miljöundersökningar (27.04.25) med 200.000 mark samt om ändring av momentets motivering. (FM nr 8/1995-96).

Vtm Sune Eriksson m.fl.: Om att anslaget för investering för avfallshantering (27.04.88) om 3.000.000 mark utgår. (FM nr 9/1995-96).

Ltm Tage Boman: Om ökning av anslaget för vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (28.02.77) med 1.000.000 mark för bygdevägen Tjudö-Pettböle. (FM nr 10/1995-96).

Sakkunniga

Utskottet har i ärendet hört talmannen Ragnar Erlandsson, lantrådet Roger Jansson, vicelantrådet Roger Nordlund, landskapsstyrelseledamöterna Harriet Lindeman och Anders Eriksson, projektchefen för skärgårdssamarbetet Henrik Beckman, finanschefen Dan E. Eriksson, chefen för näringsavdelningen Per Ekström, byråingenjören Göran Holmberg, vatteningenjören Bror Johansson, överingenjören Anders Lindholm, byråchefen Pia Rothberg-Olofsson, förvaltningschefen Kjell Allberg, polismästaren Björn Andersson, trafiknämndens ordförande i Föglö Börje Gustafsson, verkställande direktören för Ålands turistförbund Gunilla Gustavsson-Nordlund, representanterna för den s.k. Trouvillegruppen Henrik Nordström och Magnus Eriksson, samt verkställande direktören för Ålands Renhållnings Ab Ingmar Wikman.

Närvarande

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Bengtz, vice ordföranden Wiklöf samt ledamöterna Gustafsson, Rothberg och Sjölund.

Reservation

Ledamoten Sjölund har lämnat reservation till betänkandet.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget godkänner landskapsstyrelsens förslag till budget för år 1996 med följande ändring och bemyndigar landskapsstyrelsen att uppta för årsstatens genomförande erforderliga lån

INKOMSTER

	Landskaps- styrelsens förslag	Finans- utskottets förslag
<u>Avdelning 12</u>		
12. INKOMSTER AV BLANDAD NATUR	171.571.000	171.411.000
23. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	<u>53.536.000</u>	<u>53.376.000</u>
27. Pensionsinkomster	160.000	-
<u>Avdelning 14</u>		
14. FINANSIERINGSINKOMSTER	811.850.000	812.010.000
01. AVRÄKNINGS- OCH FINANSIERINGSINKOMSTER	<u>811.850.000</u>	<u>812.010.000</u>
06. Finansieringslån	12.378.000	12.538.000
Inkomsternas totalbelopp	1.025.071.000	1.025.071.000

Utskottet föreslår vidare

**att Lagtinget förkastar
finansmotionerna nr 1-10/1995-
96.**

Mariehamn den 12 december 1995

Ordförande

Göran Bengtz

Sekreterare

Susanne Eriksson

ÅLANDS LAGTING

Till finansutskottet

från kulturutskottet

Finansutskottet har den 22 november anhållit om kulturutskottets utlåtande över de kultur- och mediapolitiska aspekterna av kapitel 23.07. Radio- och TV-verksamhet i förslaget till budget för år 1996.

Utskottet har härvid tagit del av det avsnitt i budgeten som behandlar radio- och TV-verksamheten, samt ställer sig positivt till övertagandet.

Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen kontinuerligt kommer att ge lagtinget tillfälle att diskutera radio- och TV-verksamhetens riktlinjer och principer. Landskapsstyrelsen bör också framdeles inhämta lagtingets åsikt i principiellt viktiga övergripande frågor som rör radio- och TV-verksamhet i landskapet.

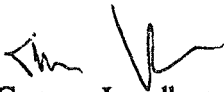
Utskottet omfattar de i budgeten uppställda principerna och riktlinjerna för rundradioverksamheten men finner att formuleringen om att rundradioverksamheten skall "förverkliga landskapets självstyrelsepolitiska målsättning" är mindre väl vald och därför inte borde ha ingått i budgetmotiveringen. Utskottet delar likväl landskapsstyrelsens åsikt att radion har en central uppgift när det gäller att bevara det svenska språket, utveckla kulturlivet, stärka samhörighetskänslan hos befolkningen samt att fördjupa den samhällspolitiska debatten och demokratin. Den över budgeten finansierade rundradioverksamheten skall vara en institution i allmänhetens tjänst som skall värna om yttrande- och åsiktsfrihet, vara kritiskt granskande och följa principen om fri och obunden journalistik. Utskottet anser att programverksamheten skall bidra till att främja lyssnarnas insikter i och förståelse för de grundläggande principerna för självstyrelsen.

Utskottet har i ärendet hört landskapsstyrelseledamoten Roger Nordlund och byråchefen Pia Rothberg-Olofsson. Utskottet har därutöver gjort ett studiebesök vid Radio Åland.

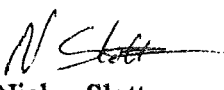
I ärendets avgörande behandling har deltagit ordföranden Lundberg, vice ordföranden Viveka Eriksson samt ledamöterna Eklöw, Holmberg och Liljehage.

Mariehamn den 5 december 1995

Ordförande

Gunnar Lundberg

Sekreterare

Niclas Slotte

RESERVATION

Undertecknad har inte på alla punkter kunnat omfatta finansutskottets majoritets ståndpunkt och fogar därför följande reservation till utskottets betänkande.

23.07 RADIO- OCH TV-VERKSAMHET

När det gäller sättet för att handha ekonomin i det kommande radio- och TV-bolaget bör landskapsstyrelsen utreda en modell där licensmedlen samlas i en radio- och TV-fond som dels skulle förfoga över licensmedlen, dels anvisas investeringsmedel via landskapsbudgeten. Ett sådant system skulle på ett bättre sätt garantera bolagets fristående ställning som publicservice-bolag.

24.02.32 Kompensation för återkrävd mervärdesskatteåterbäring

Med hänvisning till ltl Lisbeth Erikssons finansmotion nr 3/1995-96 föreslås att ett anslag om 7.550.000 mk upptas som kompensation till kommunerna för återkrävd mervärdesskatteåterbäring.

I budgeten för 1995 upptog landskapsstyrelsen ett anslag till kommunerna avsett som kompensation till kommunerna för den återbäring av mervärdesskatt som tillfaller landskapet för verksamheter som i riket är kommunala. Det principiella förhållandet när det gäller denna sak har inte förändrats från år 1995 till år 1996. Därför föreslås att kommunerna erhåller samma kompensation som år 1995.

24.02.33 Understöd till kommunala samarbetsnämnden

Med hänvisning till ltl Lisbeth Erikssons finansmotion nr 1/1995-96 föreslås ett nytt anslag om 200.000 mk som tillfälligt verksamhetsbidrag till kommunala samarbetsnämnden.

Frågan om att bilda ett Ålands Kommunförbund har diskuterats i kommunala samarbetsnämnden under några år. För att möjliggöra bildandet kunde landskapet som ett slags "morot" ställa en ekonomisk resurs till förfogande för initialskedet. Ett beviljande av ett sådant anslag skall inte ses som en otillbörlig inblandning i kommunernas angelägenheter, utan som en möjlighet.

25.03.29 Övriga konsumtionsutgifter

Med hänvisning till ltl Eklöws finansmotion nr 4/1995-96 föreslås ett anslag om 100.000 mk för att projektanställa en utredare eller att anlita en konsult för systematisk arbetsvärdering.

26.01.01 Avlöningar (F)

Med hänvisning till ltl Viveka Erikssons finansmotion nr 7/1995-96 föreslås ett anslag om 196.624 mk så att en heltidstjänst som skolpsykolog återinrättas i löneklass A 22.

27.30.21 Miljöundersökningar och utredningar

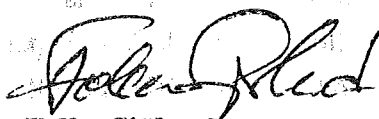
Med hänvisning till ltl Wickström-Johanssons finansmotion nr 5/1995-96 föreslås att anslaget höjs med 154.000 mk så att Agenda 21-arbetet kan fortsätta under hela år 1996.

Landskapets roll i Agenda 21-arbetet är att initiera och stöda kommunerna i att på allvar få igång sitt arbete med Agenda 21-programmen och deras förverkligande. Den ursprungliga bedömningen var att ett år skulle räcka för detta. Det har emellertid visat sig vara så att verksamheten genom en starkt positiv respons såväl bland kommunerna som bland många medborgare och därför blivit betydligt mera omfattande än ursprungligen beräknats, varför Ålands Natur och Miljö rf som sköter detta arbete bedömer att processen behöver pågå åtminstone under hela 1996. Det vore inte en klok åtgärd att avsluta landskapets engagemang på hälft, det skulle bara betyda problem i många kommuner och att de varaktiga resultat som eftersträvas riskerar att spolieras.

12.25.12 Ålands hälso- och sjukvårds inkomster

Med hänvisning till ltl Wickström-Johanssons finansmotion nr 6/1995-96 föreslås en minskning av inkomsterna för ÅHS med 2.000.000 mk som en följd av att avgiften för besök på hälsocentralen slopas.

Mariehamn den 14 december 1995

Folke Sjölund